

Startnotitie Integraal Beleid Sociaal Domein

Datum: 17 oktober 2019

Openbaar

wat willen we bereiken?
(doel)

De raad besluit met deze startnotitie het college opdracht te verlenen tot het ontwikkelen van een nota 'Integraal Beleid Sociaal Domein'. In deze beleidsnota wordt inzichtelijk gemaakt welke samenhangende maatschappelijke doelstellingen we als gemeente gaan hanteren en met welke opgaven we de komende jaren aan de slag gaan. In het 'Integraal Beleid Sociaal Domein' worden de ambities en doelstellingen verder uitgewerkt.

wat gaan we daarvoor doen?
(resultaat)

In het 'Integraal Beleid Sociaal Domein' wordt inzichtelijk gemaakt wat de gemeente Ridderkerk nastreeft op het gebied van de jeugd (w.o. passend onderwijs), maatschappelijke ondersteuning, participatie (werk en inkomen), schuldhulpverlening, minimabeleid, gezondheid, preventie en welzijn. Het 'Integraal Beleid Sociaal Domein' 'vervangt het beleid opgenomen in:

- Meerjarenbeleidskader Jeugdhulp (2015-2018)
- Integraal Jeugdkader 2016-2020 'Gewoon opgroeien'
- Beleidsplan Wmo Ridderkerk (2015-2018)
- Welzijnskader Gewoon Meedoen (2016-2020)
- Beleidskader Participatiewet Ridderkerk 'Samenwerken aan werk'

Met het 'Integraal Beleid Sociaal Domein' zetten we in op de verdere concretisering en operationalisering van de landelijke transformatiedoelstellingen (waaronder begripsbepalingen) zoals:

- **Inbedden van de integrale benadering:** het bij meervoudige en complexe zaken regie voeren en zorgen dat de geboden hulp bijdraagt aan een 'duurzaam resultaat'.
- **Vroegtijdiger signaleren:** het vroegtijdig inzetten van lichtere vormen van hulp en het bieden van basisondersteuning. Denk hierbij aan inkomensvoorzieningen, inzet van wijkteams, trajecten basis jeugd-GGZ, Wmo voorzieningen, begeleiding naar werk.
- **Vergroten van preventie:** het investeren in activiteiten op het gebied van bijvoorbeeld gezondheid, welzijn en inkomen/schulden ter voorkoming van problematiek en het ontstaan van zorg- en hulpvragen.
- **Ruimte geven aan innovatie:** Op zoek naar nieuwe vormen van hulp en activiteiten .
- **De-medicalisering:** het verminderen van het beroep op de medische hulp zoals de eerste- en tweedelijnszorg en het versterken en vergroten van de zichtbaarheid van de nulde lijnszorg (preventie, welzijn en gezondheid).

- **Afname specialistische hulpverlening:** Op termijn verminderen van specialistische hulpverlening.

In de beleidsnota geven we aandacht aan (lokale) maatschappelijke trends zoals:

1. Vergrijzing en ambulantisering (w.o. langer zelfstandig thuis blijven wonen)
2. Van zorg naar preventie
3. Iedereen doet mee (inclusieve samenleving)
4. Innovatie en maatwerk

Bij de derde trend zal onder andere aandacht gegeven worden aan zowel de doelgroep 'werkende armen' (volwassenen met een inkomen onder het 'niet-veel-maar-toereikend criterium') als niet 'werkende armen'.

Nadat het 'Integraal Beleid Sociaal Domein' door de raad is vastgesteld, worden de verordeningen geactualiseerd. Deze worden ter besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd. De daaruit vloeiende beleidsregels worden door het college geactualiseerd. Zie ook de bijlage 'verordeningen en beleidsregels sociaal domein'.

waarom is het nodig? (probleem)

Per 2015 hebben gemeenten te maken met decentralisaties in het sociaal domein, te weten de invoering van de Wmo 2015, de Jeugdwet, de Wet passend onderwijs en Participatiewet. De gemeente heeft er veel taken bij gekregen die in de organisatie moesten worden ingebed. Dit wordt de transitie genoemd.

De gemeente Ridderkerk heeft er tijdens de transitieperiode voor gezorgd dat er geen inwoners tussen wal en schip zijn beland. De benodigde zorg is ingekocht. Ook zijn er wijkteams en een wijknetwerk opgezet. In deze transitieperiode is op onderdelen ook uitvoering gegeven aan een doorontwikkeling. Dit is onder andere terug te zien in de harmonisatie van de contracten voor jeugdhulp (resultaatgericht) en de aanbesteding van de wijkteams.

Ook heeft de gemeente mensen zonder werk, met of zonder beperking, aan het werk geholpen. Om dit te kunnen bereiken, is ingezet op samenwerking in de arbeidsmarktregio en zijn het werkgeversservicepunt en het participatienetwerk ontwikkeld.

Als we terugblikken dan zien we dat de gemeente Ridderkerk de nieuwe taken vanuit het rijk en provincie op een goede manier heeft ingebed. Vanwege de stijgende zorgvraag en de eerder in deze notitie geschetste trends is de tijd aangebroken om gericht en samenhangend in te zetten op de 'transformatie'.

Waar het bij de term *transitie* gaat om nieuwe taken en verantwoordelijkheden, gebruiken we de term *transformatie* om aan te geven dat we een andere manier van organiseren, denken en werken willen realiseren. Waar het bij de transitie gaat om een tijdspad van enkele jaren van voorbereiding, implementatie en bijstelling, gaat het bij de transformatie van het sociaal domein om het realiseren van een duurzame verandering, die een veel langere tijd vraagt. De transformatie in het sociaal domein vraagt een verandering:

- van denken in klanten naar denken in mensen
- van producten en prestaties naar oplossingen en resultaten
- van denken in afzonderlijke domeinen naar realiseren van meer samenhang
- van beheersen en controleren naar samen leren en ontwikkelen
- van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat'
- van verkokerd werken naar een integrale werkwijze.

De eerdergenoemde 'transformatiedoelstellingen' verdienen een concretisering en een vertaalslag naar de Ridderkerkse situatie. De eerste grote stap daar naar toe is de ontwikkeling van een 'Integraal Beleid Sociaal Domein'.

waarom moet het juist nu?
(aanleiding)

In het collegeprogramma heeft het college opgenomen dat er een 'Integraal Beleid Sociaal Domein' moet komen. In de raadsinformatiebrief van 24 mei 2019 (Besluit over beleid n.a.v. rekenkamerrapport Wmo) staat beschreven dat in het laatste kwartaal van 2019 een startnotitie wordt voorgelegd.

waar moeten we op letten? (risico's en neveneffecten)

De verandering in cultuur en in werkwijze, de veranderingen in de gemeentelijke organisatie en daarbuiten hebben tijd nodig en zullen ook niet vanuit zichzelf ontstaan. Het begint met de stap waarbij beelden, verwachtingen, ambities en doelstellingen aan het papier worden toevertrouwd. Dat gebeurt via het 'Integraal Beleid Sociaal Domein'. Daarna volgt de stap waarin verordeningen worden geactualiseerd. Het college zal daarop volgend ook de beleidsregels actualiseren.

De veranderingen die we voorstaan vragen soms ook om ruimte. Ruimte in de zin van het kunnen leren en ontwikkelen met als doel steeds meer een 'evidence based' of 'practice based' aanpak te realiseren. Daarvoor kan ook financiële ruimte wenselijk of nodig zijn. Denk bijvoorbeeld aan investeringen in preventieve maatregelen. Dit betreft investeringen waarbij de kosten voor de baten uitgaan. Of dit voor Ridderkerk betaalbaar is en blijft hangt in grote mate van twee zaken af:

- de middelen die we ontvangen van het Rijk voor de uitvoering van onze taken;
- autonome ontwikkelingen zoals ontwikkeling van de zorgvraag (bijv. aantal jeugdigen dat met een beperking wordt geboren), economische ontwikkeling, wijzigingen in rijksbeleid en demografische ontwikkelingen.

wat hoort niet bij dit project?
(afbakening)

De lokale beleidsnota gezondheidsbeleid zal in 2020 worden ontwikkeld en volgt de nog te verschijnen landelijke beleidsnota. Deze beleidsnota gaat dieper in op sociale en fysieke onderdelen van gezondheid en zal daarom los van het 'Integraal Beleid Sociaal Domein' worden opgeleverd.

In het najaar 2019 wordt een beleidsnota opgeleverd die kaders en richting geeft aan uitvoering op het gebied van schuldhulpverlening en armoede. Het 'Integraal Beleid Sociaal Domein' stemmen we af op deze beleidsnota en waar nodig zullen we onderdelen van het 'minimabeleid en plan schuldhulpverlening 2020 tot 2024' opnemen dan wel wijzigen als de situatie daar om vraagt.

aard van het vraagstuk, wat voor soort kaders zijn passend?

In het 'Integraal Beleid Sociaal Domein' beschrijven we onze maatschappelijke doelstellingen voor het sociale domein. We leggen verbindingen met aanpalende en samenhangende beleidsterreinen. We beschrijven de gemeentelijke ambities (wat willen we bereiken?).

Het raadsbesluit van 19 september rondom het 'Rapport Rekenkamercommissie 'De Participatiewet in Ridderkerk' is van toepassing op het 'Integraal Beleid Sociaal Domein'. In de beleidsnota:

- a. zullen duidelijke en gedefinieerde begripsbepalingen worden gebruikt;
- b. zal per doelgroep aan worden gegeven wat bedoeld wordt en waar de prioriteiten liggen;
- c. zullen concrete doelstellingen worden opgenomen, gekoppeld aan prestatie-indicatoren;
- d. zal worden aangegeven hoe gezorgd wordt voor meer samenhang met het economisch beleid.
- e. zal inzicht gegeven worden in de methoden en of middelen die concreet (kunnen) bijdragen aan het aantal klanten dat terugkeert op de arbeidsmarkt of op een andere wijze participeert in de samenleving. Hierbij kan ook gekeken worden

naar 'best practices' bij andere gemeenten om vooral niet zelf "het wiel opnieuw uit te gaan vinden".

Zoals beschreven in de brief 'Besluit over beleid n.a.v. rekenkamerrapport Wmo' van 24 mei 2019, zullen waar relevant de bevindingen van de Rekenkamer in het rapport 'Wat heeft de decentralisatie van de zorg voor Ridderkerk betekend?' worden betrokken bij het opstellen van de nieuwe beleidsnota.

Met het 'Integraal Beleid Sociaal Domein' geven we richting. We laten ruimte voor flexibiliteit en maatwerk in het vervolgtraject.

**betrokkenheid
Raad**

Gezien de brede scope van deze opdracht wordt de raad op belangrijke momenten gedurende het proces betrokken. Naast het vaststellen van voorliggende startnotitie, gaat het in ieder geval om het met de raad bespreken van de opbrengsten vanuit het participatietraject met de partners en de concept versie van het 'Integraal Beleid Sociaal Domein'. Op deze wijze kan de raad lopende het proces input geven t.b.v. het eindproduct.

planning

Nr.	Werkzaamheden/activiteit	Wanneer	Wie / overige opmerkingen
1	Bespreking startnotitie	28 november 2019	Commissie Samen Leven
2	Besluitvorming startnotitie	12 december 2019	Gemeenteraad
3	Consultatiegesprekken met stakeholders (consultatie)	December 2019 t/m februari 2020	betrokken beleidsadviseurs & projectleider
4	Besluitvorming Vaststellen concept-beleidsnota voor advies partners en behandeling in raadscommissie	19 mei 2020	College
5	Gelegenheid om op concept te reageren (incl. Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) met het onderwijs)	juni 2020	Partners/belanghebbenden Gelijktijdig met punt 6
6	Overleg over concept-beleidsnota	18 juni 2020	Commissie Samen Leven
7	Besluitvorming Vaststelling ontwerp-beleidsnota (3 + 5 vormen input)	27 oktober 2020	College
8	Besluitvorming Behandeling ontwerp-beleidsnota (incl. reactienota inspraak v/h college)	26 november 2020	Commissie Samen Leven
9	Besluitvorming Vaststelling 'Integraal Beleid Sociaal Domein	10 december 2020	Gemeenteraad

**wie doet er mee?
(participatie)**

Er wordt gestart met de ontwikkeling van het concept beleid. De conceptversie van het beleid wordt voorgelegd aan een breed palet van partners. Zij worden in de gelegenheid gesteld om input te leveren. Op basis van deze gesprekken worden de integrale beleidsvisie en de kaders verder aangescherpt. In het participatietraject wordt stil gestaan bij de achterliggende en huidige uitvoeringspraktijk en het met de partners vast stellen wat goed ging en waar knelpunten worden ervaren. Hiermee geeft het college invulling aan het verzoek van de gemeenteraad om een evaluatie uit te voeren per beleidskader.

	<p>Het streven is dat tenminste de volgende partijen worden geraadpleegd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maatschappelijke partners op het gebied van zorg & welzijn, werk & inkomen, onderwijs en gezondheid en wonen. • Huisartsen en zorgverzekeraars • Het Maatschappelijke Burgerplatform Ridderkerk • Het Inclusiepanel Ridderkerk • Het Burgerplatform Minima Ridderkerk • Ervaringsdeskundigen • Overlegtafel Begeleiding • De Jongerenraad
communicatie	Het vaststellen van het proces en het bijbehorende participatietraject worden gepubliceerd in de Blauwkai.
evaluatie	Na vier jaar vindt een evaluatie plaats en zal o.b.v. de resultaten hiervan aan de raad de overweging worden voorgelegd of de beleidsnota al dan niet moet worden geactualiseerd.
wat hebben we voor het project nodig? (randvoorwaarden)	<p>Het intensiveren van de dialoog met partners (werkgevers, zorgaanbieders, maatschappelijke instellingen e.d.) om een gemeenschappelijk beeld te ontwikkelen over de maatschappelijke opgaven en in tweede instantie de rollen en verantwoordelijkheden. Via het in te richten beleidsproces maken we daar een start mee.</p> <p>Betrokkenheid van de doelgroep/ervaringsdeskundigen, adviesraden en maatschappelijke partners is van belang om de juiste focus aan te brengen in het beleid en de transformatiebeweging te kunnen maken. Commitment van onze maatschappelijke partners is nodig zodat de maatschappelijke opgaven als gemeenschappelijke verantwoordelijkheid ervaren wordt.</p>
heeft het project draagvlak? (haalbaarheid)	Het (opstellen van het) de beleidsnota 'Integraal Beleid Sociaal Domein' is belangrijk voor het draagvlak en voor de koers die de komende jaren wordt uitgezet. De beleidsnota zal richtinggevend zijn voor de inzet van de verschillende maatschappelijke partners.

Bijlage: Verordening en beleidsregels sociaal domein

- Verordening jeugdhulp Ridderkerk 2019
- Beleidsregels Jeugdhulp gemeente Ridderkerk 2015 (2019?)
- Verordening, besluit en beleidsregels maatschappelijke ondersteuning Ridderkerk 2015 (2019?)
- Beleidsregels Wmo (2015) (2019?)
- Afstemmingsverordening Participatiewet Ridderkerk (2015)
- Re-integratieverordening Participatiewet Ridderkerk (2015)
- Uitvoeringsregels 2015 re-integratie en tegenprestatie Participatiewet, Bbz2004, IOAW, IOAZ
- Verordening Individuele studie- en inkomenstoelage Ridderkerk (2015)
- Verordening loonkostensubsidie Participatiewet Ridderkerk (2015)
- Verordening tegenprestatie Participatiewet Ridderkerk (2015)
- Wijzigingsverordening Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive Ridderkerk (2015)
- Beleidsregels Bijzondere Bijstand Ridderkerk (2017)
- Beleidsregels Vermogen, inkomen, Boete, Terugvordering en Verhaal
- Verordening Meedoen Ridderkerk 2018